

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

O-vár. Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.

Ara évenként 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középútcza, STEIN J. könyvkereskedése.

A tények viszonya a történeti joghoz.

Európában mostanság divatos dolog tényekre, mint végső argumentumokra hivatkozni. S kinek lenne az ellen kifogása? A gondolat és szó szabad — legalább e parányi szabadságát hagyjuk meg a társadalmaknak.

Az már egészen más, hogy mit neveznek tényeknek, s még másabb, hogy melyeknek érvényét készek — szóljon a dolog mellett vagy ellen — elismerni.

Schmerling miniszter ur p. o. a világszövési fejezetet és a február 26-iki patenset ismeri el egyedülvaló oly ténynek, mely előtt fejet kell hajtani mindennek; az 1848-ki magyar chartát ellenben, mely csak az ősi ezerévesnek új kiadása, meg a magyar birodalom összes népeinek amaz egyhangú nyilatkozatát, hogy neki nem kell ama patens, nem kell a Reichsrath, nem akarja ténynek ismerni el.

Némely román kérelmezők és izgatók — csak némelyekről szölok, mivel a nagyobb rész nem osztja e politikai rajongók túlzásait — szintugy ténynek elfogadják az 1848-diki balázsfalvi ön-emancipatiót, meg az 1860-iki október 20-ki kegyelmi szabadsomlevelet; de az ugyancsak 1848-iki legitim törvényhozó hatalmak (nép és fejedelem) által alkotott egyenlőségi és valódi szabadsági törvényektől e jelleget megtagadják.

Ezen államtani logika szerint a fejedelmek és népek egyoldalú cselekményei jogérvényesek, tiszteletben tartandók, habár az illetékesek criterionait számtalan létező közzégi okokból teljességgel nem is bírják: míg megfordítva, egészen illetékes tényezők törvényes tényei kétségbe vonhatók, szükség esetében felforgathatók.

E felfogást Magyarország létező közzége nem ismeri, a magyar ész magától elutasítja, maga a józan államtan helyben nem hagyhatja.

Am engedjük meg, hogy a hódítás, a fegyver és erősbég jogát ténynek ismeri el a világ. Nekünk ez ellen ki fogást tenni, következményeitől irtózni nincs okunk. Nekünk hazánk s ősi szent alkotmányunk fegyverünk s vérünk harci bére. Ki meri azt mondani, hogy a magyar nemzetet valamikor meghódította? Dicsőünk, vértanúink százanként, ezerenkint hullottak el, de még ma is vagyunk 100,000 ezeren, kik ott voltak ama nagy esemény-nél, melyet elleneink meghódításnak mondanak, de a melyet mi egy irtóztató nemzeti árulásnak nevezünk!

Ne hivatkozzanak elleneink az erősbég jogára. Ez falra festett ördög, pedig ez ha süriin hívják, megszokott jelenni. Azt hiszem, nemzetünk bárkivel, bárkikkel ellenfelei közül képes, akár az anyagi, akár a szellemi téren nyílt csatát elfogadni.

Engedjük meg azt is, hogy a fejedelem nemes szíve sugallatából részeltethesse a szabadság jótéteményeiben egyes népeit. Nincs ellenünk, de csak addig, míg e szabadság szabadalommal nem válik, és csak úgy, hogy létező pozitív törvények, történeti jogok árul ne adassanak érte. A magyar nemzet szabadsámi kiváltságairól 1848-ban azért mondott le, hogy a haza összes népei szabadok lehessenek. Azt ő eltűrni bizonyára nem fogja, hogy mások kezdjenek új kiváltságok által a közszabadság előfájának parasytáivá lenni.

Rokonszenves szívvel látjuk, ha szász, román és szerb testvéreink, kedvezményi, alapítványi és jogbiztosító diplomákat eszközölnek ki maguknak; de csak úgy, hogy azokhoz a mennyiben az ország egyetemének finanszialis érdekeit, kivált pedig közjogunkat illetik, annak idejében s a maga helyén magunk is megmondhassuk s megtétethessük azt, a mit az alkotmány, mit a közbiztonság, mint legfőbb törvényadó, okvetlen igényel és továbbá oly feltétellel, hogy ama testvéreink a mi oly jogainak, melyek a hazáé, melyeknek célja a közzégi, s melyeket mi a korona fényéért, a királyi szék tekinteteért s az egész hon jövőndő nagyobb mérvű kifejlődéséért törvénykönyvbe irtunk, s ezerek vérével pecsételtünk meg, eme törvényeket legalább is annyi értékűnek tartásuk s annyira tiszteljék, mint saját diplomáikat.

Legkimélőbbben szólva, nevétséges, bálványozni egy ma vagy legfőbb tegnap született gyermeket,

még ha ez egy Caesar szülötte is, kiből lehet ugyan derék férfi, de a ki, mint az egy napos virág, hirtelen el is tűnhetik az élet színpadáról; s egy élet-céljának folyvást megfélelő férfias, tisztes multu s tisztelt jelenü aggastyánt fitymálólág lenézni. Gyönyörű jelenet, egy magasra törekvő népet felfelé küzdeni látni; de több mint nevétséges, midőn az felfuvalkodással, mások kárával, s a közszabadság romlásával keresi saját előhaladása eszközeit.

Legyen szabad, haladjon előre, fejtsé ki nemzeti erejét e hon mindenik nemzetisége: semmi kifogásunk ellene, sőt lelkünköl örvendünk, mert Széchenyiként ebben áll a haza valódi ereje. De azt, hogy a magyarnak saját földén bármint oly jogosultságot, minek alapját és föltételeit magyar léte s politikai-történeti multja önmagában rejti, magával hozza, valaha valamely faj kétségbe hozza s elvittassa, gondolni is botorság. E jogosultságot ő kérdésen kívül ki fogja vívni az ész és tudomány fegyverével szintugy, mint kivívta hajdan karjával, kardjával. Tulszárnyalással, beolvasszással, vagy meghódítással ringatni magát a mi földünkön bármely nemzetiségnek hiu ábránd, nevétséges agyrem, melyből keserű lehet a kiábrándulás.

Nyerjen engedményeket, tisztelje a patenseket és diplomákat bármely nemzetiség: nincs ellenünk; de azt megkivánjuk, hogy a mi törvényeinket, alkotmányunkat is tiszteletben tartsák s megsértését kerüljék. A mi politikánk sarka a közhaza, mi nem önző vágyakat ápolunk lelkünkben, nem külön érdekek biztosításán fáradozunk — mi előttünk a magyar föld közzége e földön élő minden népek jólété a végezl. Ez megérdemli minden loyális és érett honpolgár rokonszenvét.

Világított Schmerling miniszteriumba lépésének, hozsánnázza meg a februári 26-iki patenset, tartsa a világosi catastrophát s több ily épületes tényeket az új Ausztria alphájának bárki, — nem bánt vele; de ne gyanusiton, respectáljon minket is, ha mi sz. István koronáját, az ezeréves Magyarországot, a Corpus Jurist, 1848-at, a magyar nemzeti lélek és erő százados nyomás alatt megifjult óriását oly tényeknek tekintjük, melyeket önkára nélkül senki nem ignorálhat.

Mi ebben véljük állani a tényeknek egymáshoz s a történeti joghoz való viszonyát.

1848-ban lehetett polgári háború, de ma már nem lehet.

II. A mint Magyarország a maga életrevalóságának s annak, hogy a csásári kormány erőszakos gyámsága alól kinőtt, bizonyos jeleit adta, s lehetővé vált az, hogy a maga irott jogainak, minő a függetlenség, s önkormányzat, telleges gyakorlatába lép, a bécsi kormány mindent elkövetett, hogy az erők kifejlődését elszibbaszsa; az adót, s az ország más jövedelmeit, katonasáallást stb. önkényileg rendezte, míg végre a nemzet erkölcsi hatalma arra kényszerítette, hogy Magyarország 1825-ben, Erdélyben pedig 1834-ben az ország gyűlést összehívta. Magyarország ezen innen gyorsan haladt, s megszületett a többek közt 1836-ban egy jó urbéri törvény, míg Erdély részint hármas szerkezeténél fogva, részint a Leopoldi hilevébe a császári kormány által becsusztatott clausulák miatt, mik a kormány-nak az alkotmányos élet minden rétegeibe eldöntő befolyást engedtek, s az országgyűlés hibás szerkezete miatt, miszerint annak a bécsi kormánytól függő, s csaknem egészen ez által teremtet királyi főkormányzók, kir. tábla a megyei főtisztek rendes tagjai voltak, s azon kívül azt a kormány királyi hivatalosokkal, s így a maga embereivel tessze szerint megrakatta, nem sokra mehetett Magyarország nézve; minthogy az nagyon fejlődött, feltalált volt az utolsó időkben az administratori rendszert, hogy ott a megyei életet, mint Erdélyben, korlátok közé szoríthassák.

Igy folyt a tusa Magyarország, és a bécsi kormány közt, az egyik az alkotmányos kifejlődés, a másik a népjogok elnyomása felé; mely harc alatt Magyarország 1825-től innen mind több-több tért nyert, míg megérkezék 1847. Az ezen évben összehívott pozsoni országgyűlésre a megyék az ország szentesített jogaira támaszkodva követelnek utatitást adtak egy törvény hozását egy, a bécsitől független felelős Magyar kormány felállítását. Ezen gyűlés folyama alatt 48-ban a francziák Lajos Fülöpöt elkergették, s az európai absolut kormányok, s azok közt a bécsi is megrettenvén, engedékenyek levének. Így V-dik Ferdinánd ő flege nem csak meghallgatá a nemzet jogos kívánatát, de azt elébb elvileg, később törvény alakjában el is fogadta; így lön szentesítve az unio törvény, s így vevé át Magyarország kormányát, s minden ügyeit, ennek a bécsi kormánytól független, felelős miniszteriuma.

De alig jött magához első kábultságából a bécsi kormány, s már elhatározá, hogy Magyarországot szétépjé, s itt az alkotmányos életet örökre leljé; e végre felgyújtá a polgárháboru tűzét s a mint ügyei Olaszországban jobbra fordultak, nyíltan is megtámadá azt; de kiveretvén a gyakorlatlan honvédek által, a Muszka, és a Gőzei árulása segítségével leigázá, szétarabolá azt. A polgári háborút tehát a camarilla idézte elő, az fulasztá a népeket egy más vérebe, hogy leigázó hatalmát az egésze kiterjeszthesse. Lássuk már honnan vette a bécsi kormány azon borzasztó polgári háboru anyagait? annyit előre kimondhatunk, hogy ezen anyagok legnagyobb részét csakugyan a bécsi kormány gyűjtögette össze.

Egyik volt az, hogy a szélbeli katonaság 1760-tól 65-ig a magyar birodalom déli, és keleti határán Mária Teresia alatt, közvetlen a bécsi kormánytól függőleg felállítván, ez által Horvát, Tót, Magyar, és Erdélyországban két kormányforma jött létre, az egyik az alkotmányos polgári, másik az absolut katonai; ide járult az is, hogy várainkban s azokon kívül is többnyire idegen katonaság szállásolt, kik megint a bécsi kormánytól függtek. A katonaságba, különösen a határőrvidékekre, a polgáriak, különösen a magyar nemesség iránti gyűlölséget (a németek által hagyományozott örökség) mintegy vallásos katheizmust beoltották, s annyira vitték ezen doctrinát, hogy még a székelységen is beoltották, hogy a katonaságkely gyűlölte, nem székelly katoná atyafiát, s megfordítva. Így az ország — ugy szólva — mindig ostromállapotban volt; a honnan a szélbeli katonaságot, kinek akarata egyébiránt is kapitánya parancsában határozódott, könnyű volt polgártársai ellen felkölteni, mi betű szerint meg is történt.

Második baj az volt: hogy az ország népességének nagyobb része urbéresekből állván, ezekre nézve a bécsi kormány a földes urak ellen a párfogó szerepét játszotta azonban gátolta, hogy a nemesség az adót elvállalja, s az által az adóköteles jobbágyokon segítve legyen, s így az urbéres osztály mindig ingerelve volt a földes urak ellen, s hol a jobbágyok más ajkuk voltak, a magyarok iránti gyűlölséget szándékosan táplálták. Azonban Magyarországon egy jó urbéri törvény 1836 óta életben lévén, ott a jobbágyoknak, mint ilyennek kitérését nem lehet előidézni. De annál nagyobb volt a baj Erdélyben. Itt ugyan is, a Leopoldi hilevel 10-ik pontja ellenére, ritkán (1811-től 1834-ig nem volt országgyűlés s ekkor is eredmény nélkül eloszlott), s akkor is kevés időre tartatván országgyűlés, az urbéri kérdés mindig háttérbe szorult, a sérelmek minden időt igénybe vevén, mik mégis soha sem orvosoltattak, míg végre 46-ban arra is sor került.

Azonban akkor ugy megrakta a kormány az országgyűlést (többnyire) conservatív kir. hivatalosokkal, hogy ott a jó akarat kisebbségben maradt, s az urbéri törvényeket az elsőtől az utolsóig mind Bécsből dictáltak; lett tehát egy oly szükkeblü urbéri törvény, mi magában elegendő leende a kitérés előidézni; szerencsére ki nem hirdettetett. 48-ban ugyan eltöröltetett itt is az urbéri kötelezettség, de az addig vett sebek még mindig sajogtak, s így hajlandó volt a nagyobbára románokból álló jobbágyaság bujtogatói szavára elhinni mindazt, hogy őket a magyarok ellenére a császár szabadította fel, és hogy a magyarok a jobbágyaságot megint felállítani akarják, mindazt, hogy a magyar támadta meg a császárt. Így a polgári háboru annyival is inkább kitérhetett, mert a két szélbeli román ezred a fejevári vörörség, és a szebeni general commando által tetleg segítve voltak, s ugynevezett Landsturmjaikat császári tisztek szervezték, és vezették. Volt Erdélyben egy ennél is nagyobb nyomorúság, s ez volt a magyar, székelly és szász, egymástól eltérő szerkezet, vagy mint itt mondták: a három nemzet. E szerint az ország — ugyszólva — három szövetséges államra oszlott, s ebből két nagy baj származott. Az egyik az, hogy a szászok német eredetűknél fogva mindig Bécsfelé gravitáltak; innen míg Erdély a nemzeti fejedelmek alatt külön állott, határorozott unionisták voltak, mert Magyarországnak német vért királlyá volt. Ezen törekvésüknek mindjárt János király, később a Mártinzi kormányzósága, majd Báthori Zsigmond alatt, s máskor is érehető jeleit adták. Miután pedig Erdély a habsburgi ház uralkodását elfogadta, már nem az unioi sürtetnek többé, hanem a római szent birodalom, s azután Ausztria ölébe vágytak, hitelt adván azon ámitásnak: hogy municipális függetlenségüket így még bizonyosabban megtarthatják; ily érzelmek közt találta a szászokat 48, mikor belégyeztek ugyan a reunioba, de mielőtt a bécsi kormány az ellen bujtogatni kezdett, ők csakhamar annak szolgálatjába szegődtek, s mint ilyenek felhasználhatni engedték magukat, a reactio által. A másik baj a volt, hogy a románok látván, hogy a három szerkezet (helytelen néven: három nemzet) elfoglalva tartja az országot, már rég táplálták azon gondolatot, hogy ők egy negyedik nemzetnek vétessenek fel. Ez oly kívánság volt, mit legjobban akarat mellett sem lehetett teljesíteni, mert külön nemzeteket politica értelemben, külön földterület nélkül gondolni sem lehet, oly földterület pedig, mit a már megcsontosodott három szerkezet el ne foglalt volna, nem volt az országban. Ezen ugy nevezett jogtagadást vagy jog-elrablást a reactio a magyaroknak rovatla fel. Erdélyben hát könnyebb volt a polgári háboru mint Magyarországon.

A harmadik ok a muszkától származott. A muszka t. i. mint maga is absolut hatalom a szabadságnak ellensége volt, másfelől azt is megmondotta, hogy Magyarország füg-

getlensége Lengyelország felszabadulását is maga után vándorja, s így ellensége lett Magyarországnak; harmadik felől a románokat, és a déli slávokat törökországi terveinek meg akarván nyerni, régóta leigyezte őket, s minthogy legközelebb Magyarország szabadságát kellett leoltni, a románokat, szerbeket, és horvátokat s még a tótokat is, de mit mondok? a csehek is, vallás, vagy nemzetiségi ürügyek alatt, a szerint mint egyik, vagy másik egy, vagy más oldalról érzékenyebb volt, ingerelte emissarijai által az egyedül álló magyarfaj ellen (közönségesen azt hiszik, hogy a muszka hivatva jött Magyarországra, de mi azt hisszük, hogy ő úgy is beavatkozott volna, ha Ausztria az ellen jóhiszeműleg protestált volna is.)

Negyedik ok volt azon, egy néhány ország kivételével Európában még akkor fenállott eszme: hogy a fejedelmeknek a népek ellen mindenre jog van. Innen azon népek, melyek jogaikat védtek, forradalmiaktak tekintettek. Így a magyarfaj, mely az ország jogaiért leginkább kitette magát, a legitim fejedelmek, s ezek eszközei által felforgatóknak, forradalmárnak kereszteltetett s ennek leigázása törvényes cselekvénynek tekintett.

Ötödik oka volt a nyugoti hatalmaknak, különösen Angliának féltékenysége a muszka törekvés ellen, mely Angliának keleti érdekeit fenyegette. Innen Anglia a még mindig a maga régi himbusában burkolt Ausztriát úgy tekintette, mint egy védőfalat a muszka törekvés ellen; azért nem csak nem tördölt, hogy mi történik Magyarországon, de legalább is erkölcsileg támogatta Ausztriát ellenünk, csak-hogy ez úgy a mint volt, fennálljon; vagy mint Palmerston magát kifejezte „ha Ausztria nem volna, azt teremtenünk kéne“ Anglia tehát jó szívvel elnézte mindazt, hogy Magyarországot a polgári háború elgyengítse, mindazt, hogy a muszka beavatkozzék.

Hatodik bajnak tehetjük azt, hogy a midőn Magyarországon a nyelvkérdés fennforgott, sokan túl csapongólag nyilatkoztak, mi viz volt a reactio malmára, abból nemzetiségek közti ingerültséget idézni elő, s ez az egyik oka, hogy a 48-beli polgári háború, nemzetiségek harcra színtét öltötte fel. Ide járult még az is Erdélyben (a magyarországi magyart ezen bűn nem terheli,) hogy itt a magyar lenézte a más ajkúakat (emlékszem még azon időre, midőn a vele egy faju székely is gunytárgya volt) s nemzetiségüket szintúgy büntül rottal fel. Innen a románok, s még a szászok is elidegenedtek. Benne van az emberi természetben, s az még az állatokban is észre vehető, hogy az ember világot keres magának, s ha egy helyről kiteszítatik, más helyt keresi azt. Elősegítette a magyarfaj megtámadását: Hetedszer az erők felszámítása is: ugyanis a legitimitás elvével, és a szent szövetségben elvált kötelezettségnek fogva, a magyaroknak, mint állítólag rendfelforgatóknak a száraz Europa minden legitim fejedelmek ellenségei lettek. Innen Kamesatkatól Kanadáig csaknem minden mozgatható ellem a magyarfaj ellen volt irányozva, s e szerint egy lázongó magyarra legalább husz ellenség esett.

Tóth László.

A szász nemzeti universitás felirata.

Cs.-k. Apostoli Felség! Legkegyelmesebb Fejedelem! Azon pillanatban, midőn a hűséggel s legalázatosabban alóirt nemzeti universitásnak hosszabb ideig tartott, nyomasztó félbeszakítás után ismét alkalom nyitott, soha el nem évtől alkotmányos jogait gyakorolni, a tisztelet érzete mellett a gondviselés intézkedése irányában nem lehet élénkebb érzeménnyel áthatva, mint az öröm, a hála érzeménnyel, mely mélyalázatú köszönetre ösztönöz a miatt, hogy cs. k. Apostoli Felség elismerni méltóztatott, miszerint többé nem léteznek azon sajnálatra méltó viszonyok, melyek alkalmul szolgálták hazánkban az alkotmányos állapotok megszüntetésére.

Az öröm és hála ezen érzetei annyival szilárdabbak, mivel Felség az 1860 october 20-diki legmagasb kézirat és diplomában az alkotmányos élet áldásait a birodalom azon népeire is kiterjeszteni méltóztatott, melyeknek eddig a törvényhozás és kormányzatra való befolyás megtagadtatt. A hűség és legalázatosabb nemzeti universitás ebben biztosítékot ismer fel aziránt, hogy többé soha se fognak bekövetkezni oly körülmények, melyek a felhagyott kormányzati alapelvekhez való visszatérést idézhették elő.

Midőn tehát a hűségesen legalázatosabb nemzeti universitás az öröm és hálaérzet kifejezését, mint újból feltámasztott életének első jelét, az egész nép nevében (Bevölkerung) a legmagasb trón lépésőjére leteszi, egyszersmind azon biztató reménnyel van áthatva, hogy Felségnek most már sikerülend, az alkotmányos fejlődés útján tartósan alapítani a Felség kormány palczája alatt egyesült országok és népek jólétét egyenként és öszlegesen.

Méltótaskék Felség kegyeltjesen fogadni változhatlan hűségünk és ragaszkodásunk biztosítását, mely mellett homagialis tisztelettel öröklünk,

Cs.-k. Apostoli Felségnek, N.-Szebenben, 1861 jul. 2-kán. Leghívebb alattvalói: az erdélyi szász nemzet universitása. Salmen m. p. Arz m. p.

A „Hermaštädter Ztg.“ ezen feliratra nézve írja: „A felirat megalapítása előtt 16 szavazattal 5 ellenében határozott, hogy ezen felirat lehetőleg szintelen modorban és minden politikai hitvallás letétele nélkül szerkesztessék. Mint a „figura“ mutatja, a többség ezen határozata pontosan teljesített is.“

Bécsi lapok elmékedése.

A magyar ügy czimű cikkében a „Neueste Nachrichten“ miután a feliratra vonatkozó eddigi dolgokat összefoglalva röviden előadja, többek közt így folytatja: „Most már itt az eldöntő pillanat, midőn Bécsben komolyan fontolóra veendő Magyarország követeléseit. Hogy a válasz nem lesz egyszerűen tagadó, a mint ezt a centralistikus birodalmi hatalom elfogult vagy hamis barátai remélik, erről kezeskedik már a kir. leirat tartalma, melyben ő felsége élénk óhaját fejezi ki, hogy „a felirathat foglalt nagyfőntosságú kérdések felett őszintén nyilatkozhasssék.“

„A felelet tehát ezen őszinte nyilatkozatot teendi. Kétségkívül magában foglalandja elismerését annak, a mit az uralkodó mint Magyarország királya a nemzet történelmileg és törvényileg megalapított jogai gyanánt elismerni kötele-ségének érzendi, de az egyszersmind azon pontokat is tüzte-sen kiemelendi, melyek az 1848-iki törvényekben az ősz-birodalom érdekeivel vagy egy az egész birodalomra nézve szükséges alkotmányserkezettel nem látszanak megegyez-tethetőnek. E pontokat illetőleg az Ausztia és Magyaror-szág kölcsönös érdekeinek megfelelő törvény utáni módosi-tás, természetesen magának az országgyűlésnek kell hogy feantartassék. E tárgyban alkalmas indítványokat tenni, val-ószintűleg az országgyűlés legközelebbi feladata lesz és ha ezen előterjesztések felett a korona és az országgyűlés köz-ötti egyetértés jöhet létre, majd csak akkor lesz föltálálva a kellő alap szerkesztésére az inaug. diplomának, mely az uralkodó és német szláv örökös tartományai s a Szent Ist-ván koronájához tartozó országok közt az új szövetséget megállapítandja, megpecsételendi és mint törvényes okmány a koronázási ünnepélynek teljes legitim jelentőséget kölcs-önözend. A magyar bonyodalom gyors megoldása tehát a legkedvezőbb esetben se várható. Ha csak gyors megoldás-ról volna szó, nem tekintve azt, hogy fogja-e vagy nem fogja siker koronázni, akkor mindenesetre egyszerű mód volna: megkísérteni, vajjon a február 26-iki Verfassung erő-vel vagy gyorsasággal is Magyarországon átvihető-e. Tehát az országgyűlés s a megyék felosztása, közvetlen válasz-tás a reichsrathba, ideiglenes igazgatási hivatalok felállítása.

„Nem hisszük, hogy Schmerling urnak kedve legyen e mostani nehéz időkben is kísérletekhez folyamodni. Ehez szükséges volna legalább is az, hogy az örökös tartomá-nyokban alkotmányos szervezettünk (?) alkotmányos terveink állandósága és tarthatósága iránt nagyobb bizalom gyökerezessék meg. Hogy e bizalom hiányzik, erről az államminiszter ur könnyen meggyőződhetnék, ha fáradságot venne magának, es. kir. elnök Dr. Hein és alázatos reich-raths majoritása helyett megkérdené — a választó kerüle-tetek, melyekből ezen többség előállott. Csakhogy ezen hi-vatalos megkérdesnek nem a statthaltereik és bezirksam-tok utján kellene megtörténni; mert ezek, a mint meggyő-ződöttünk a miniszter ur első köriratára is adósok maradtak a felelettel.“

Egy másik bécsi lap, a „Fortschritt“ szintén „a ma-gyar ügy“ czimű cikkében egyebek közt következőleg elmékedik:

„A feliratra adandó feleletet illetőleg csak arra nézve lehet véleménykülönbség: felszólítások-e a magyar ország-gyűlés, hogy az oct. 20 diki diplomát teljesítse vagy a feb-ruári „Verfassung“-hoz szabja magát.

„Az udvari korlátnokságnak ugyanis szándéka volna a magyar országgyűlésnek kinyilatkoztatni, hogy csak arra hivatott, miszerint az octoberi diplomát teljesítse s a magyar országgyűlésnek egy bizottmányt kellene kijelölnie, mely a reichsrath bizottmányával a birodalom általános ügyei felett tanácskoznék. De ez complicit segélyeszköz, miután e bi-zottmánynak a reichsrath mindkét házából kell választatnia. Aztán a lenne a kérdés, hányat kellene az egyik vagy má-sik házból választani. De a mi legnehezebb, ez a kérdés megoldása volna, hogyan jöjjen létre a törvény, melynek egy új bizottmány választását kellene elrendelnie. Erről nincs gondoskodva se az octoberi diplomában, se a februári Verfassungban. És a verfassungon változtatást ajánló indít-ványra, bármely oldalról jöjjen is az, mindkét ház tagjainak kétharmada kellene hogy szavazzon, ily többség pedig a du-alismus visszaállítása érdekében áll található lesz.

„E mellett nem látható át, miért akar a kormány fő-leg az octoberi diploma alapjáná visszatérni, miután ezen diploma Magyarországon soha elismerésben nem részesült. „És aztán Magyarországra nézve nincs semmi külön-b-ség az oct. diploma vagy a február-verfassung jogi alkalmazása (rechtliche Anwendung) közt, miután a magyar or-szággyűlés viszonyai utóbbi által nem szenvedtek változást, s csupán a birodalmi tanácsba küldendő követek száma emeltetett 30-ról 35-re.

„Végül jó lesz Magyarországnak nem feledni, hogy azon szavak, melyeket a császár az urakházához intézett, a király által a feliratra adandó válaszban nem változathatók meg, mert a császár és a király közt kétségtelenül tényle-ges personalunio létezik.“

A „Wanderer“ jul. 9-diki esti lapja írja: „Ma dében Apponyi, Barkóczy és Zichy grófok a magyar kancelláriá-ban összegyűlvén, a két udvari kancellárral és Szechen-gróffal a választásfelett tanácskoztak. Ezen ügy mint tisztán magyar, minden idegen elemek kizárásával, egyedül a fejedelem és ennek magyar nemzete képviselői közt fog tárgyalatni. A legbiztosabb hírképzen hallatszik, hogy a vá-laszleiratban az 1847-iki álláspont vétetett kiindulási pontul; az octoberi diploma csak felülegesen lett megérintve, a febr. 26-iki patens pedig teljesen mellőzve.“

— A „Presse“ ugyanazon napról száma szerint, a magyar országgyűléshez jelenleg intézendő leirat lén y egét illetőleg a legkisebb kétséget sem lehet. A mit a császár ne-hány nappal ezelőtt az urakháza küldöttségének, ennek az első leirattal illető szavazatára mondott, az leend a második leirat tartalma, mely különben szintén oly legkibékítőbb s leggyöngédebb, de még is kételyt nem tűrő módon az oct-oberi diploma s a febr. patens által megalapított birod. alkotmányt, megérintheletn alpnak jelöli ki. De a leirat; mely kimerítőleg tárgyalja a felirat pontjait, nem leend csak tagadó, hanem közvetlenül megjelöli azon intézkedési szá-bályokat, melyek az alkotmány megvalósítására alkalmazan-dók s melyeken az országgyűlésnek, hogy további műkö-dése még valami loyális jogosultsággal bírjon, közreműköd-nie kell. Híreink szerint, ez leend a leirat vázlata. De az átmenet utolsó kérdései feletti tanácskozásért; valamint, hogy a tárgyalások megrövidítenessenek, az országgyűlés meg fog hivatalni, hogy Bécsbe küldöttséget küldjön, mely a tárgyalások vezetésével bíznék meg. A király leiratában fel-hozza azt, hogy az alkotmány nem engedi meg, az egyol-halu eltéréseket, hanem neki, mint alkotmányos császárnak, köteleességévé teszi, hogy e végzésnél a többi tartományok képviselőit is megkérdesse.

Torda, július 3-dikán. (Folytatás.) Főispán ő mla előadja, hogy miután a megyei közgyűlés a pozsoni 48-ki XVI-dik t.-cikkely 2 dik §-sa a) és b) pont alatti rendelete alapján hivatott össze, e közgyűlésnek lehetséges tagjaiul csak azokat ismerheti el és csak azoknak lehet szavazatuk, kik az idézett törvény értelmében, az eddigi törvények által mint a közgyűlést tevő részei szavazatra feljogosítva voltak, s kik az idézett törvény b) pont alatti értelmében a megyei lakosok által közgyűléskint a kolozsvári 48-ki II. t.-cikkely 4. §-sa c) pont alatti értelmezésével ezen közgyűlésre képvise-lőként utasítottak. S kik magukat mint megválasztott köz-ségi képviselők, e folyó évi május 23-dikán hozott állandó bizottmányi határozat értelmében e közgyűlés előtt a köz-ségi előjáróság által számukra kiadott és az illető járási szolgabíró által bítelesített felhatalmazvánnyal igazolják.

A közgyűlés ezen főispáni nyilatkozat folytán csak azokat ismerheti el szavazattal bíró tagjainak, kiket az idé-zett törvények, a közgyűlés alkotó részének nyilvánítottak.

Gr. Toroczka Miklós a maga és még 48-ban megválasztott s e folyó évi ápril 19-kén kiegészített állandó bizottmány minden tagjainak nevében a bizottmányi tag-ságról lemond és az állandó bizottmány újra alakítását a 48-ki XVI. t.-cikkely 2. §-sa c) pont alatti értelmében e me-gyei közgyűlés rendelkezése alá boesátja. A közgyűlés az állandó bizottmány lemondását elfogadja.

Rusz János a jelen megyei közgyűlés irányában azon sérelmet fejezi ki, hogy miután ez a 48-ki törvények alapján hivatott össze, nem tekintheti úgy mint teljesen tör-vényes eljárást, azért is, mert e törvények hozatalában a román nemzet részt nem vett, s azért is, mert a megyebeli román atyafiak részéről az V-dik t.-cikkely ellenére nem hivat-tak meg a lelkesek, segéd-lelkesek, községi jegyzők, is-kolatantók; valamint nem hivattak meg azok is, kik az er-délyi 48-diki törvény értelmében az adóállástom szerint fej-pénzen felül 8 pfint adót fizetnek. A midőn pedig mind-ezek a közgyűlésre meg nem hivattak, nem tartja a köz-gyűlést se illetékesnek, se törvényesnek e megye közölgoi intézésére; de sőt protestál és kéri a gyűlést, hogy a me-gyei belső román nemzetnek protestatioja jegyzőkönyvbe fel-vevéssék.

Anka Péter, Harsann és Botta atyánkfiai pártol-ván Rusz János atyánkfát, egyszersmint hathatósan ova-kodnak azon téves vélemény ellen, mintha ők a reactio esz-kei lennének. Azonban kéri, hogy protestatiojokat írás-ban beadhassák. Mindezekre

b. Kemény János kijelenti, hogy a közgyűlésnek nem lévén a 48-diki XVI. törvény szerint más feladata, mint a lemondott állandó bizottmány helyébe más választani, kéri, hogy a törvényt tartassék meg, miután egyetlen ala-punk a törvény, melyet feladunk nem lehet. Itten kifogá-sok tételnek a gyűlés ellen s a követválasztásról szóló tör-vényeket idézik, midőn a megyei közgyűlésről szóló XVI-ik törvényt ignorálják. Mistificálni akarnak folytatja a szoló — nem akarnak érteni, akadályozni kívánnak, hogy ne alakul hassunk s akarva vagy nem akarva a reactionnak szolgál-nak. Ismétli, hogy az állandó bizottmány alakításassék meg.

B. Bánfi János hasonló értelemben nyilatkozván, kijelenti, hogy a törvényt minél inkább elrontani akarják, annál inkább kötelességünk azt megtagrtani. Alakitunk kel-etvén a bizottmányt, kéri főispán ő mlgát, olvastassa fel az ajánlódó tagok névsorát.

Vajda Samu (román eredetű) ellene mond annak, hogy itten többen nem a maguk, hanem a román nemzet nevében beszélnek; s felbírja román testvéreit, miszerint felvannak-e arra hatalmazva, hogy a nemzet nevében be-széljenek? Arra bizonynyal tudja, hogy nincsenek — követ-kezőleg illetéktelenül beszélnek a mások nevében is. Járat-lanoknak tartja az alkotmányos téren, mert nem tudják, hogy egy megyének törvényt hozni nem áll jogában, ha-nem csak az országgyűlésnek. Figyelmezteti román testvé-reit, hogy a midőn túlságos követelésekkel meg nem táma-dott nemzetiségeket védelmezik, hazájok ügyének árthatnak. Azonban véleménye szerint azt hiszi, hogy e megye köz-gyűlése kimondhatná, hogy a nemzetiségek politi-kai jogait elismeri.

Itt a dr. Szigeti Samu román nyelven tartott be-széde a közgyűlés jegyzőkönyvéből történetesen kimaradt. Ő ugyanis hivatkozott az északamerikai szabad államok pé-dájára, hol angol, francia, német, spanyol egymás mellett szépen megérnek, a nélkül, hogy egymás nemzeti jogait bántani vagy éppen nullificálni kívánnak. De a diplomati-cus nyelv azért csak egy. Inti a románokat, hogy a nagy példákat hazánkban is tiszteletben tartsák sat.

Grozé János algyűző atyánkfia bár elismeri, hogy a román nemzetnek sok kívánni valója van a magyar nemzettől, de nem látja helyét, hogy azok itten orvosolha-sanak. Az országgyűléstől vár, s míg ez törvényhozás útján intézkedhetnek — ohajja az egyetértést. Mert elvégre is fő-dolog mindenkifőlőt a haza szeretete.

Móga László atyánkfia ovakodik azon gyanítás el-len, mintha az ő nemzete a reactio érdekében működne; s ha mégis volna valaki az ő nemzete között, ki a reactio kezére dolgoznék, azt ő maga irtaná ki. Jól tudja ő, hogy a reactio a mi közös ellenségünk, s egyet kell értenünk éppen azért, hogy e közös ellenséget együtt győzhessük le! És mi — folytatja a szoló — még sem akarunk egyetér-teni; véleményeinkben távoznék egymástól, s ohajja, hogy kiseriténők meg a kiegyezkedést. E kiegyezkedést pedig úgy véli elérhetőnek, ha e közgyűlés egy bizottmányt nevezze ki, mely az állandó bizottmányt ki-e-gészítvén, határozná a nyelv kérdése iránt és a megyei hivatalok felett.

Szabó Lajos kijelenti, hogy ezen vélemények nem lepték meg, mert ily discussiók esakis a szabad vitatkozás kifolyásai lehetnek. Az alkotmányos élet jellemében fekszik, hogy ha sebeket üt, azokat meg is orvosolja. Míg a zsar-nokság romból és pusztit, de nem orvosol. Az alkotmányos élet rendeltetése, ha nem is minden, de a többség érdekeit kielégíteni. Míg a zsarnokság mindig a kisebbség, csak ke-vesek érdekeit legezi. Aztért ohajtaná, ha ezen discussiók a kölcsönös felvilágosítás útján a valódi érdekek fölismeré-sére, az alkotmányos élet kincseinek kizsákmányolására ve-

zetének. Erre azonban csak egy politikailag érett nép alkalmas. Míg a nagy római nép szabad volt — írva van: hogy választásaiban több századok alatt csak négyszer cseréltek ki. Reméli szülő, hogy hazánk népfajai is valódi érdekeiket végre belátják; s legmesszebb erőiket nem az egymás elleni küzdelemben merítik ki — de velünk a közös ellenség ellen az alkotmányos szabadság ügye alatt egyesülnek. Ezen közös ellenséget nem kell megnevezni, mert mindenki tudja. A közszabadság ellensége az, mely a népfajokat kivétel nélkül egymás által akarja elnyomni.

Véleménye szerint semmi nemű bizottságot az állandó bizottságon kívül nem alkothatunk, mert a 48-ki XVI-dik törvény sértene meg, ha e közgyűlés jogát akár megszorítani, akár szélesíteni akarnák. Pártolja b. Bánfi és Kemény Jánost.

Gr. Bethlen János úgy látja, hogy a tárgytól nagyon eltértünk. A törvény nem ad nekünk egyebet fölött jogot a tárgyalásra, mint csakis a bizottság kinevezésére. Szólok mint a ki az alkotmányos életben vettük meg, örömeink tartja, hogy oly törvények alkotásában, mint a 48-beli, részt vehetett. Mert e törvények, e hon minden polgárainak politikai, vallási és törvény előtti egyenlőségi jogot adtak és biztosítottak. S hiszi, hogy valamint sikerült a népet az alkotmány sánczáin bevenni, úgy sikerülendőt oda be is vezethet. Azért bármennyi protestáló szót a 48-ki törvényektől el nem állíthatja; de sőt úgy véli, hogy azok, kik e törvények ellen protestáltaknak és azt megtagadják, ugy cselekednek mint apagyilkosok, kik tulajdonképpen azt kívánják megsemmisíteni, a mi őket emberré és szabad polgárrá teremtette. Mert mivé válhatnak ott a viszonyok, hol a törvény felülül a kormány által, alulról a néptől támadatik meg? Inti az illetőket, hogy a tulságos nemzeti szeretet által ne engedjék magukat annyira elragadtatni, hogy általa az alkotmány palladának összerontak. Kéri főispán őt, hogy a bizottság megalakítását tűzze ki — e lehetne csakis e gyűlésnek egyetlen tárgya. A protestációt beveszi ugyan, de nem tárgyalhatja — erre az új bizottság lehetővé csak a törvény által feljogosítja.

Lázár Sándor főkörmányszéki tanácsos kinyilatkoztatja, hogy nem a megyei közgyűlés azon hely, hol valamely osztálynak vagy nemzetiségnek kívánalmai vagy sérelmei egy újabb törvény alkotásával orvosolhatassanak. E jog a törvények által minden alkotmányos országban csak a fejedelemmel és országgal együtt alkotandó közös törvényhozásnak adatott meg. Ha kijelentheti is a román nemzet egy megyei közgyűlésen az ő kívánalmait és sérelmeit: de ismerje el azt, hogy azt csak a törvényhozásnak állhat jogában egy újabb törvényben orvosolhatni. Hiszi is szülő és meg van győződve, hogy a törvényhozás, midőn a polgári jogok egyenlőségének általános kifejezését a törvényben részletezni fogja, minden e hazában lévő nemzetiségek jogos igényeire méltányos tekintettel leend. Azért figyelmezteti román testvéreit, hogy addig is legyenek a magyarok iránt testvéries érzülettel és igyekezzenek mind benn a tanácskozási tereben, mind kívül az oly kívánatos rendet és esendőt fenntartani.

Ezekután a közgyűlésnek általános és nagy többséggel kijelentett határozata következtében főispán ő maga az új alkotandó megyei állandó bizottság névsorozatának tervezetét felolvastatja.

Eddig a jegyzőkönyv. Tovább kisérni azt egy hírlapi tudósítás körén kívül esik. Volt a ki ennek ezen rendkívüli esetre napló alakban szerkesztését gáncsolta. Így szerkesztési a közgyűlések jegyzőkönyveit, nem azért mintha szint-oly érdekes, mint előnyös nem volna, de mivel nem köznap munká; mivel a közgyűlési tárgyalásoknak egy magabiztos szempontból fölfigyeltetést, mely viszont illetékes jegyző tollat veszen igénybe, közönségesen nem is szokták. Azonban tagadni nem lehet, hogy akkor a mikor nincsenek megyegyűléseinknek gyors írói; nem vitetik azokról napló — a fontosabb momentumoknál legalább a jegyzőkönyv naplószerű vezetése mind jelenben közügyünk, mind a történelem érdekében jeles szolgálatot teszen.

A bizottságról tagok névsora mind a magyarok, mind a románok részéről nagyszámúban fölolvastatván helyben hagyott többek által ajánlott bizottsági tagok hozzátevével.

(Vége következik.) Sz. L.

Értesítvény.

A folyó 1861-dik évi October hó 1-ső napján Kolozsvárt kiosztandó lótenyésztési jutalom-díjak iránt.

A m. belügy-miniszteriumnak és főhadparancsnokságnak 6122/353 1860 A. szám alatt kelt intézkedése rendén közzé tett felszólalás császári kir. megjelölés rendeltetelével — az országos lótenyésztés emelése és jobbítására — a folyó 1860 dik évtől kezdődőleg hat egymás után következő évekre — a két lóversenyi császári díjakon kívül — még évenként 100 % száz császári arany jutalomdíj kiadásra rendeltetvén el, és ez összegnek díjakra való kifizetésével, odaítélésével, és kiadásával ezen lótenyésztő és versenyegylet biztatván meg; — Ez idézett legelsőbb k. rendelet nyomán közzétettük:

I. Miként a folyó 1861-dik évre a k. adományozott 100 aranyból a következő 12 díjak tűzettek ki: u. m.

1. 4-től egész 7 éves anyakanczaknak egy sütkélt szópós csikóval, melyek jól vannak ápolva, egészségesek és erőteljesek, és egy jó tenyész-kancza tulajdonával bírnak, három díj: 1-ső 12, dar. cs. arany. 2-dik 8 cs. arany. 3-dik 5 cs. arany.

2. 3 éves kanczaknak, melyek kitűnő tenyész-képességet ígérnek, és hamba még nem használtattak, három díj: 1-ső 12 dar. cs. arany. 2-dik 8 cs. arany. 3-dik 5 cs. arany.

3. 2 éves kancza-csikóknak, három díj: 1-ső 12 dar. cs. arany. 2-dik 8 cs. arany. 3-dik 5 cs. arany.

4. 1 éves kancza-csikóknak, három díj: 1-ső 12 dar. cs. arany. 2-dik 8 cs. arany és 3-dik 5 cs. arany. Összesen 12 díj — 100 dar. cs. arannyal.

II. A tenyésztési jutalom-díjakért pályázó kanczák tulajdonosai közzé előljáró bizonyítványával tartoznak azt bebizonyítani, — hogy a csikóstól elővezetett anya-kancza

még a csikó születése előtt tulajdonuk volt, hasonlóan az elővezetett kancza-csikó tulajdonosa is, hogy az egy annak születése idején birtokában volt anyától született, és általa neveltetett fel.

III. A fennebbi tenyésztési jutalom-díjak odaítélése és kiosztása történik itten Kolozsvárt f. évi October 2-kán délutáni 4. órakor az ugynevezett városi lóiskolában a lóvásár-tér mellett az a végre kinevezett bizottság által, mely előt ezen időben minden pályázni kívánó pontosan megjelenni igyekezzen, megjegyzetvén, miként ezen díjakban csakis a kisebb lótenyésztők részesülhetnek, a ménestartók dícséretes megemléstől egyebet nem nyerhetnek.

III. Az odaítelt tenyésztési jutalom-díjak a jutalmazott állatok tulajdonosainak, az egész bizottság s valamennyi pályázók jelenlétében azonnal kézpénzben fognak nyugtárvány mellett kifizetvén, és ép úgy fognak azon tenyésztők nevei is felolvasatni, kik jutalomra méltó kanczakát hozták a pályázatra, de a jutalomdíj elégtelensége miatt azokban nem részesítették, s az sem fog elmulasztatni, miszerint a díjosztás eredménye, mint szintén a pályázó állatok száma a hírlapok által közzé tétecsék. Kolozsvárt, június 15-dikén, 1861. Az Erdélyi lótenyésztő és versenyegylet választmánya.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A Királyhágón inneni alkotmányos törvényhatóságokhoz, mint értesültünk, a f. k. főkörmányszék folyó hó 3-kán tartott üléséből küldetett ki a rendeletek, hogy még 14 nap letelte előtt a cs. kir. adóhátralék pontos befizetése eszközöltessék, mivel ezen határidőn túl katonai executio fog alkalmaztatni. Tehát megkezdődik e borzasztó eljárás a szegény Erdélyben is, melynek neve egykor „kineses“ vala, de 1849 óta inséges.

— Több a „Kolozsvári Közlöny“-be kiadásra szánt levél, cikkek és előfizetés érkezik e lap tulajdonosához címzett levelekben M. Várárhelyre, utasítva a „kolozsvári postáról“, mi által a kezelés nehezedik, és az illető ügy elintézése késik, ez okból figyelmeztetjük a közönséget előfizetési felhívásunkra, s abban hirdett azon tényre, hogy a lap szerkesztését jelenleg már Ocsvay Ferencz ur vezeti, s a beküldendő hírlapi tárgyak, vagy Ocsvay urhoz, vagy egyszerűen csak a „K. Közlöny szerkesztőségéhez“ címzendők.

— A felirat elfogadása ünnepélyről következő bővebb táviratot hoznak a pesti lapok: Bécs július 8. Császár ő Felsége huszárezredesi egyenruhába öltözve, V. Vay, gróf Szécsén és Szügyényi ő nmltóságai jelenlétében ma d. u. 2 órakor elfogadta a feliratot. Országbíró gr. Apponyi György ő nmlga ő Felségéhez a következő szavakat intézte: Az országgyűlés sajnálja a félreértést, mely annyival fájdalmasabb, mennél távolabb van az ország a neki tulajdonított szándéktól. Iparkodott ennél fogva az ország egyhangulag, felséged kívánalmának megfelelni. A felirat a nemzetnek nyújtott kifejezése, melyet ezennel felséged atyai kegyébe ajánlok. — Az alsóház elnöke Ghyezy hasonló értelemben szolt ő felségéhez. — Császár ő felsége hangteljes magyar nyelven körülbelül következőleg válaszolt: Megnyugvással hallom, hogy az országgyűlés kívánatomat köteles készséggel teljesítette. Reményem, hogy a mit továbbra az ország jóllétére és népeim megnyugtatására ajánlandok, hasonló szellemre fog találni. Ő felsége nemsokára adandó választ ígért. — Az egész elfogadás a magas jóakat jellemet viselte magán. Valamivel később az elfogadás után mindkét elnök, egyenkint, hosszas kihallgatáson voltak.

— Karacsányi Guidó gróf neje a pesti fiatalaságának egy értékes nemzeti lobogót ajándékozott következő felirattal: „Szabadság vagy halál!“ és „A haza minden előtt.“

— Ő cs. kir. Felsége Toldy Ferencz és a m. tudós társaság titkokokat a magyar egyetemnél magyar nyelvészet és irodalom tanárává méltóztatott kinevezni. Tanári esküjét jul. 4-kén már letette, az ünnepélyes beigtatás pedig 13-ra volt kitűzve.

— Pesten gr. Széchenyi Ödön indítványára egy tűzoltó egylet van alakulóban, melynek tagjai közt leginkább az ifjúság lesz képviselve. Hetenkint kétszer oktatási órákat vesznek egy külföldi tűzoltó mestertől a vízfecskendők vezetése — a létrák alkalmazása — a házfedelek leveréséből. Ismertető jelül tűz- és vízmentes ruházaton kívül vesztély idején egy rózsát viselnek fővegeiken.

— Közlebről egy igen hasznos, mondhatni nélkülözhetlen opusculum fogja elhagyni a kolozsvári sajtót. E munka adni fogja hazánk Királyhágón inneni részének politikai felosztását, a mint az helyre lón állítva; ezenkívül a helységek jegyzékét betűrendben magyar, német és román elnevezés szerint, kijelölve: melyik megye, szék vagy vidék járásához tartozik most, s hová tartozott a legközelebbi (1854-ki) bachialis felosztás szerint, melyik az utolsó postája és hán lakosa van. Szerkeszté Gáman Zsigmond, kiadja Demény László. Ezen „helységnevtár“ annyira nélkülözhetlen kézi könyv, hogy szinte föllesleges különösen ajánlanunk a közönség figyelmébe, melyet az célzatosítgása által valószínűleg e nélkül is meghódítand. A mi az 1854-diki trancheirozást illeti, habár jelszó, hogy: „feledecs fátyola a mult.“ mégis, úgy hisszük, sok curiosus emberre, s mindenkifelett a történezsre nézve becses kimutatási adatul fog szolgálni.

POLITIKAI HIREK.

— A magyar országgyűlés — ugymond az „Opinion nationale“ — kimondotta a mea culpát. A császár megkapta a kívánt címet. Azonban nem kell tulozni a bécsi udvar ezen diadalának horderejét. A fölirat formája nem dönti el a magyar kérdést.

— Az „Ind. belge“ az országgyűlésnek a felirat eredeti szövegét elfogadó határozatából azt következteti, hogy

valamint Bécsben ugy Pesten is az illetők nem akarják magukra venni a szélső rendszabályokérti felelősséget.

— A „Morning Post“ ugy véli: nem sokára Magyarországon csatáról lehet hallani. Ferencz József császár ott áll, hogy próbára tegye hadseregének loyálisát.

— Mai böngészettinket egy angol lapnak a mi nagy kérdésünkre vonatkozó cikkekkel kezdjük, mely Ausztria, Magyarország és Olaszország egymáshoz viszonyát tárgyalja. Ugy hisszük e cikket olvasóink meglehetősen érdekesnek, sőt tanulságosnak találndják. Halljuk tehát, hogyan elmélkedik a „Globe“ egyik közlebrbi számában! „Egyelőre — ugymond — hinnünk kell, hogy a fegyvertáncznak ideje még nem következett el. A magyarok még nem állanak csatákészen, nincsenek szervezve, mondhatni nincs fegyverük, hiányzanak a sereg, s a hadiszerek. Az osztrák sereg ellenben az országban erős és zászlójához hű. A hadcsapatok, melyek 1859-ben a francia sereg vitézségét és ügyességét kemény próbára tették, a legtüzeesebb fölkelés előtt se fognak hátrálni, s mi hisszük, hogy a nemzeti ellentállásnak el kell halasztatnia, de csupán azon egyszerű oknál fogva, mivel maguk a népvézerek se tudják: hogy s mint kellene a dolgot kezdeni. Az adóhajtás egyenlőleg akadályozható ugyan, s ezen eljárás hosszadalmassága is oly sok háttással lenne Ausztriára nézve, mint a háboru, de egyesek csak nagy bajjal ösztönözhetők a kitartásra oly szenvedéles forradalomban, mely a háborúnak csak bajaival, de dícsőségével és gyümölcseivel nem kínálkozik. El lehetünk tehát késztelve arra, hogy az ellenségeskedési nyilatkozatok minden formalitásai megtörténendnek az országgyűlés és az osztrák udvar közt, de a háboru lehetetlen, midőn csak egyik fél rendelkezhetik fegyverrel. Hogy egy oly nagy hatalom, minő az osztrák, sokáig állhat e fenn mint „nagy“, midőn alattvalóinak egyharmadánál több erkölcsi harcban áll vele szemközt, oly kérdés, melyet csak az idő fog megfejteni. Ugyanezen hatalommal Olaszországban egy nyílt ellenség áll szemközt. Ricasoli semmi titkot se csinál Olaszország azon szándékából, hogy Venecziát a legelső alkalommal megtámadja, elfoglalja, s most csak erejét keméli, hogy a kikerülhetlen háboruban annál erősebb legyen. Más hatalom nem nézné nyugodtan, s nem engedné, hogy ellensége szép csendesen fegyverkezze ellene, de Ausztria kénytelen ezt tenni, nem emelhetvén fel fegyverét, melyen a zaklatott és elkeseredett Magyarország ül; Olaszországban hamis állásának tudata pedig nagyon gyengíti érvényét az európai közvélemény előtt. Így boszulja meg magát kiűn az otthon elnyomott Magyarország. Szomorú látvány!“

— Ricasoli beszédét, melyet közlebről kivonatilag ismertettünk, némely lapok igen határozottan találják. Így a „Patrie“ is, mely jul. 5-ki számában oly formán értelmezi Ricasoli szavait, hogy ama „bekövetkezendő esemény“, melyről az olasz miniszter szol, nem egyéb, mint egy Ausztria és Magyarország között történhető szakadás. De e lap ezen eseményt nem hiszi közlebről. Igaz, hogy a magyar országgyűlés és a kormány közötti viszony rendkívül feszült; de a teljes szakadásnak annyira komoly következményei lennének, hogy nem egy könnyen lehet közelállónak hinni.

— Ugyanezen lap a svájci ügyre nézve megjegyzi, hogy hiába erőltetik e kérdést az angol parlament egy két tagja, s a svájci nemzeti gyűlés — csak falovat nógatnak. Mondják: „savoyai függő kérdés!“ Hadd legyen függő! „Részünkről, ugymond, nem ismerünk más függő kérdéseket, mint az olasz, római, veneczei, lengyel, magyar és egyesült állami kérdést.“

— Kossuth Lajos hazánkba állandóan Milanóban tartozkodik egy újabb tudósítás szerint. Klapkát a napokban várják Turinba, a hol első találkozása lesz báró Ricasolival.

— Gróf Aresenek franciaországi küldetése összefüggésben áll a délolaszországi dolgokkal. Az áldozatul kismelt déli tartományokban folytatott rablások kitérje köz tudomás szerint a quiral és a vatikan, s ama hivatalos phrasis, hogy ama zavarások nem bírnak politikai színezettel, semmit se von le az állapotok komolyságából. A tulajbunda (mert a mint írják: ez már igazán csak e névre méltó) a clericalis reactio zsoldjában áll; s hogy a péterfillérek mily „hazafias“ czéla fordítatnak, immár általán ismert dolog. — Amaz imperatori mondat: „panem et circenses“ a legújabb variatio szerint így zeng: „Rómát és kenyért!“ S egyenesen e czéla dolgozik a kormány a vaspályatorvvel, mely által Turin Nápolylyal közvetlen összeköttetésbe fogna hozatni.

— Az unionisták erősen hiszik, hogy Rómát nem sokára Victor Emanuel csapatai által meg fogják szállani. Folyó július hóban 24,000 njonez gyakoroltatik be, s a Garibaldiféle nemzeti föllegyverekre nézve a követkamara oly végzést hozott, hogy az olaszok királya szeptember hóban 350,000 emberrel fog rendelkezhetni.

— Garibaldi és Medici közlebről 200—200,000 frankot kaptak Montevideo köztársaságtól, mely egykor tett szolgálataikért a tartozást most kamatostól fizeti.

— Nápolyban a mult hó végére a bourbonisták csakugyan egy főcsapást terveztek, mely által a dolgok mostani állásának „egy csapással véget vessenek.“ Főleg arra számítottak, hogy a nemzetőrök megvna a nehéz szolgálatot, a főcsapásnál nem fognak a hely színén megjelenni. Nem is csináltak titkot belőle, s nyíltan beszéltek, hogy „a royalisták Nápolyt kezükre akarják keríteni.“ Siciliában sikerült is egy royalista csapatnak kikütni, s ezt a siker első jelének tekinték. De a kormány egy elfogott pénz- és lőporzállományyal még azon jelszót is megtudta, mely alatt ezen „főcsapás“ kiinduló lett volna. Így történt, hogy a kormány kettőztetett figyelemmel őrködött, s nemcsak az Erélyes Cialdinit, hanem meg Pinellit is megbízta a tervek meghusításával. A fölkelők a vidéken részben már vissza is verettek, s naponként érkeznek piemonti erősítések. A mi magát a főcsapást illeti, az valóban nyomorultul ütött ki. Az a jun. 29-diki „borzasztó fölkelés“ verekedési jelenetekkel kezdődött és végződött némely korcsakban s kávéházakban, hol összezsúrtak néhány — theafndzsát és székét.

— Irják a lapok, hogy a szultán előre látta halálát, s azért már 22-kén maga elhívta Abdül Azist, hogy politikai végrendeletet tegyen. Az értekezlet egy óránál tovább tartott, midőn a szultán kijelenté, hogy ő nem Murad Effendit, hanem A. Azist akarja utódjának. E perczől fogva a szultán fia megszüntetvén cselszövényeit. A szultán bevallá testvérének, hogy mindig jót akart, de gyenge volt s tanácsosai rosszak. Hozzá téve, hogy midőn atyjának utódává lőn, nagyon fiatal s tapasztalatlan volt. „Ez — ugymond — baj vala; de te testvérem elég erős s tapasztalt vagy, hogy a rossz tanácsoktól őrizzedni tudj. Kérlek, hozd helyre hibáimat s hajtsd végre szándékaimat; légy szilárd, független: eszközöld szegény alattvalóim boldogságát. Mindnyájukat különbség nélkül úgy tekintsd, mint saját gyermekeidet. Ha őket boldogokká teszed, az által a birodalomnak visszaadod hajdani erejét s fényét.” Erre megnevezé ama tanácsosokat, kiknek uralma szerencsétlenségeit tulajdonítá, s végül így szólt: „Gyermekeimet nemeslelkűségre bízom!”

— Abdül Azis a minisztereknek megparancsolá, hogy maradjanak állomásaikon; mindazonáltal teljes rendszerváltozást várnak. A nagyvezír meg fog tartatni. A temetésen, mely nagy sirások és könyök közt ment végbe, roppant néptömeg volt jelen.

Ujabb. Berlin, jul. 8. Egy berlini lap tegnap azon hírt hozta, hogy a királyt a ragazi fürdőben szélhűdés érte, mely azonban súlyosabb következmények nélkül vonult el. Mindazáltal sokan aggódnak, mert a király már koros férfiú.

— Párisi tudósítások szerint Rómában verekedés volt pápai és francia katonák közt.

— Benedectit telyhatalmu francia miniszterre nevezték ki a turini udvarnál; mihelyt Turinba érkezik, Nigra visszatér Párisba.

— Bukarest jul. 5. A kamra 32 szavazattal 23 ellenében bizalmatlanságot szavazott a miniszteriumnak, mert az nnio és a választási reform melletti kérvényt támogatta, a költségvetést még elő nem terjesztette, s mit se tett, hogy a moldva kamra ismét elővegye munkálatait. A fővárosból és vidékről pedig üdvözlő iratok érkeznek a miniszteriumhoz szilárdságáért. A metropolita és a püspökök határozottan vonakodtak a miniszteriumi karhoz csatolni szavazataikat.

— Bécs jul. 10. A „Wiener Ztg.” jelenti: Főudvari marsall gr. Kuefstein az urakházának jelen ülés-szakára alelnökké neveztetett ki.

— A Bécsből visszaérkezett képviselőházi elnök a július 10-ki képv. ülésben jelentést tett eljárásáról. Addig is, míg a jelentést egész terjedelmében adhatók, közöljük ő felségének magyar nyelven mondott beszédét, mely következő: „Megelégedéssel értettem az országos RR. és képviselőknek minap nyilvánított kívánságom teljesítésében tanúsított köteles készségüket; remélve, hogy ugyanily érzellemmel fogadandják jelen felírásra az ország java és népeim közboldogsága érdekében adandó válaszat. Ezt az országos RR-el és képviselőkkel mielőbb tudatni fogom.”

*T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

Bécsi börze július 9-én 1861. Nemzeti kölcsön 80.40. 5% Metalliques 68.75. Hitelintézet 174.30. Cs. arany 6.56. Ezüst 137.55.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

(196)
Sz. 5404 1861.

ÁRVERÉSI HIRDETÉS.

(1—3)

Az erdélyi országos pénzügy-igazgatóságnak mult hó 29-én 10652./745 szám alatt kelt rendelete következtében alulírt ker. pénzügyigazgatóság folyó év és hó 23-án reggeli 9 órakor tartandó nyilvános árverés útján a Kolozs monostori rom. cath. alapítványi uradalomnak Kolozsvárt a „Fiscus” név alatt ömmeretes két emeletű épületben lévő öt lakosztályát jelen fölosztások szerint, a hozzátartozó mellékhelyiségekkel a körülményekhez képest egyenkint vagy összesen jelen év szeptember 29-től kezdve hat egymásután következő évre haszonbérbe adandja.

Az egyenkinti kikiáltási ár, az eddigi egy évi bér és jelen öt osztályzat szerint a. 525 frt — kr. b. 186 frt 91 kr. c. 331 frt 30 kr. d. 155 frt 36 kr. és e. 105 frt 76 kr. oszt. értékben van megalapítva.

Bérleni szándékozók azon megjegyzéssel szólíthatnak fel a kijelölt időben és helyen ezen előbbirt összegeknek 10-százottójával bánatpénzül magukat ellátva megjelenni, hogy a lakosztályzat szerinti árverés végeztével, folytatásig az első és második emeletben lévő összes lakosztályok árverés útján egyetemes bérbeadása is meg fog kíséreltetni, s hasonló vagy kedvezőbb eredményél az utóbbi előnnyel bírand.

Az árverési és szerződvényi föltételek az alább nevezett hivatalnak levél-kiadó osztályzatában naponta délelőtt megtekinthetők.

A helybeli cs. kir. kerületi pénzügyigazgatóságtól.
Kolozsvárt július 5-én 1861.

(194)
Sz. 570.

Árlejtési hirdetmény.

(2—3)

Folyó 1861-ik év augusztus 27-ik napján délelőtti 10 órakor fog az abrudbányai cs. k. bányahivatal irodájában árlejtés irásában foglalt ajánlat utján 50. az ötven mázsa kétszer finomított repce-olaj szállításáról a verespataki cs. k. bánya-szertár részére történni.

A szállítást illető feltételek itten a nevezett irodában, Kolozsvárt pedig az ottani cs. k. főbánya-igazgatóság lajstromzó hivatalában megtekinthetők.

Válalkozni kívánók meghívatalnak szabályszerűleg bélyegzett és 5 % bánatpénzzel ellátott ajánlataikat a fenn kiszabott időre ezen bányahivatalnak beadni, mivel másképpen ellátott és elkészített ajánlatok tekintetbe nem vevődnek.

Abrudbányán, július 3 án 1861.
A cs. kir. bányahivataltól.

(192)
281.

Hirdetvény.

(3—3)

Ns. Aranyosszék derékszéke f. évi küzelebbi törvényszakoni összegyűlése napjaul 1861 év szeptember 10-két tűzte ki, mi is közhirrre tétetik.

Aranyosszék tisztségének Felvinczen 1861 június 25-én tartott üléséből.

NEM HIVATALOS.

(191) A kedvelt, kellemes hatásu, valódi SCHNEEBERG-féle

Növény-kivonat-szer,

ideg-, hűlési, köhögési, nyak-, valamint egyéb mell- és tüdő-bajakban szenvedőknek tapasztalt enyhítő szer kapható:

KOLOZSVÁRTT gyógyszerész **WOLFF JÁNOS** urnál. Továbbá: Tordán Wolff Gábor gyógyszer. Beszterczén Dietrich és Fleischer. Déezen Krémer Samuel. Segesvárt Misselbacher J. B. Medgyesen Breiner C. Lugoson Arnold József. Zalathán Megaj J. Szászvároson Spech Gusztáv. Nagy-Bányán Horáczek József gyógyszerész. Szathmáron Turoczkó D. Nagy-Váradon Jankó A. Nagy-Károlyban Schöberl K. Károly-Fejervárt Sándor R. gyógyszer. Nagy-Szebenben Zóhrer J. F. Debreczenben Fölkel Nándor uraknál.

Ára üvegenként mellékelt használati utasítási szabályokkal 1 frt 26 kr. o. é.

Egyszersmind kaphatók a t. cz. bizományos uraknál:

Az elhírhedt sikeres **TYUKSZEM-TAPASZ** cs. k. főorvos Schmiedtől.

Ára skatulyánként 23 kr. o. é.

Behr, tudor **IDEKGIVONATSZERE** az idegek s test erősítésére.

Üvegenként 70 kr. o. é.

GÖRCS- és GYOMOR-LAPDACOK tudor és tanár Emil Girameltől.

Skatulyánként 88 kr. o. é.

Növényi FOGTAPASZ Kubert J. gyógyszerésztől. Darabja 53 kr. o. é.

Dors Bergernek **MAJENYHÍTÓ OLAJA** rándulások, börsértések stb. számára. 1 üveg ára 1 forint o. é.

ROZSA-BALZSAM párisi tanár Chaussier szerint készítve, alkalmazható gyulladásoknál, sértéseknél, sebeknél és kelésekénél. 1 tégllyel 1 frt 5 kr.

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

(197) **Egy szeszgyár**, mely 36 mázsás, s a legjobb készletekkel és veres hordókkal van ellátva, Sz. Udvarhelyen, f. évi augusztus 15-én árverés útján haszonbérbe fog adni öt évre. Közhirrre teszi **Somogyi István**, gyárigazgató és részvényes.

(1—3)

(191)

Hirdetés.

(3—3)

A Torda vármegyei magyarói birtokosság havasi több darab legelői a jövő 1862-ik évi használatra jelen 1861-ik év augusztus hava 9-ik napján alólírtul m.-régényi udvarában árremelés mellett haszonbérbe fognak adni, addig is az irt helyen alólírtul értekezhetni.

M.-Régén, június 30 án, 1861.

Szekeres Sándor,

mint a magyarói birtokosság h. biztosa.

(195)

Árverési hirdetmény.

(2—3)

Belső szénutczában a 155-dik szám alatti 4 szoba- és 2 konyhából álló ház és telek folyó hó 29-kén szabad kézből örök éven el fog árvereztetni. A hozzászólani kívánók az előleges feltételek iránt értekezhetnek városi tanácsos t. Nagy Imre urral. Lakása n.-piacz Tivoli.

STEIN JÁNOS könyvtárusnál Kolozsvárt kapható: 100 magyar népdal.

Gyűjtötte s Bognár I. zongora-kiséretében kiadta Füredi Mihály.

Harmadik olcsó kiadás. Ára 3 forint.

Barmászat

avagy a hasznos házi állatok betegségeinek megismerése és orvoslása; különös tekintettel a gazdasági állatok okszerű tenyésztésére. Ára 3 forint.

Történelmi képek,

irta Sárvári Elek. Zrinyi Ilona arcképével. Két kötet 2 forint.

Mein Leben und Wirken

in Ungarn in den Jahren 1848 und 1849.

von ARTHUR GÖRGEY.

2 kötet, ára 6 frt 75 kr. osztrák értékben.

Mezei rendőrségi szabályok

ára 30 ujkr

KEMÉNY ZSIGMOND

Az Unio törvényekről.

Ára 10 kr.

Honvédek könyve

történelmi adat után az 1848- és 1849-ki magyar hadjáratról.

Kiadja és szerkeszti Vahot Imre. I. kötet 1 frt 20 kr.

Kipfelhauser költeményei

a szerző arcképével, ára 65 kr.

B Á N K B Á N

eredeti nagy dalmű 3 felvonásban, zongorára két kézre alkalmazta ERKEL

FERENCZ, ára 7 ujforint.

Az 1861-dik évi

magyar országgyűlés.

Egy egy füzet ára 40 ujkr.